بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

پاڵپشت بە حوکمەکانی بڕگەی (١) لە ماددەی (٥٦)ی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموار کراو و، بە گوێرەی ئەوەی ئەنجومەنی وەزیران خستییە روو، پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق لە دانیشتنی ئاسایی خۆی ژمارە (٢٢)دا کە رۆژی ٢١/١١/٢٠١٢ گرێ درا، بڕیاری دەرکردنی ئەم یاسایەی دا:

یاسای ژمارە (١٣)ی ساڵی ٢٠١٢

یاسای بەخاوەنکردنی ئەو خانووە نیشتەجێیانەی دەکەونە حەرەمی گوندەکان لەنێو سنووری شارەوانیەکاندا لە هەرێمی کوردستان –عێراق

ماددەی یەکەم:

ئەو خانووە نیشتەجێیانەی دەکەونە حەرەمی گوندەکان و، ئەو خانووانەی ئاسەواری بیناکانیان ماوە، لە نێو سنووری شارەوانیەکاندا، کە تاوەکو دەرچوونی ئەم یاسایە بەخاوەن نەکراون، بەگوێرەی دیزاینی بنەڕەتی شارەوانیەکان، بەخاوەن دەکرێن و، بۆ دیاری کردنی حەرەمی گوندەکانیش پشت دەبەسترێت بە نەخشەی کادسترۆ، بەم شێوەی خوارەوە:

یەکەم: ڕووبەری زەوی تا ڕادەی (٤٠٠م٢) بە نرخێکی ڕەمزی و، ئەوەی لەم ڕادەیە زیاتر بێت تا ڕادەی ڕووبەری (٨٠٠م٢) بە نرخی (٥٠٪)ی نرخی باو لە پارێزگاو، (٢٥٪) لە قەزاو، (١٠٪) لە ناحیە، بەخاوەن دەکرێن.

دووەم: ئەگەر ڕووبەرەکە لە (٨٠٠م٢) زیاتر بێت ئەوا ڕووبەرە زێدەکە بە ناوی شارەوانیی پەیوەندار بەبێ بەرامبەر تۆمار دەکرێت.

ماددەی دووەم:

یەکەم: لە یەکە کارگێڕییەکاندا، لێژنەیەك بە سەرۆکایەتی سەرۆکی یەکەی کارگێڕی و ئەندامێتی نوێنەری فەرمانگەکانی وەزارەتەکانی دارایی و ئابوری، و شارەوانی و گەشت و گوزار، و کشتوکاڵ و سەرچاوە ئاوییەکان، و داد، پێك دەهێندرێت، بۆ بڕیاردان لەسەر داواکارییە پێشکەشکراوەکانی بەخاوەنکردن بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە، و بڕیارەکانی شیاوی تانەلێدان دەبن لەلای لێژنەی باڵای پێکهاتوو لە بڕگە (دووەم)ی ئەم ماددەیەدا، لە ماوەی (٣٠) سی رۆژ لە رێکەوتی پێ ڕاگەیاندنی کەسی داواکاری بەخاوەنکردن.

دووەم: لە ناوەندی پارێزگاکاندا لێژنەیەکی باڵا بە سەرۆکایەتی دادوەرێك و ئەندامێتی نوێنەرانی وەزارەتەکانی شارەوانی و گەشت وگوزار، و کشتوکاڵ و سەرچاوە ئاوییەکان، و دارایی و ئابوری، و داد، پێك دەهێندرێت، بۆ سەیرکردنی بڕیارە دەرچوێندراوەکانی لێژنە لاوەکیەکانی پێکهاتوو بەپێی حوکمەکانی ئەم

یاسایە، دەربارەی بڕیاردان لەسەر داواکارییە پێشکەشکراوەکانی بەخاوەنکردن و خەملاّندن، و بڕیارەکانی بنبڕ دەبێت.

ماددەی سێیەم:

مەرجەکانی بەخاوەنکردن

یەکەم: پێویستە خانووەکە بۆ نیشتەجێبوون تەرخان کرابێت و بکەوێتە حەرەمی گوند لە ناو سنووری شارەوانیەکاندا.

دووەم: ئەوەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیگرێتەوە یان میراتگرە شەرعیەکانی، داواکاری بەخاوەنکردن پێشکەش بە لێژنەی تایبەتمەندی پێکهاتوو بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە، دەکات، لە ماوەی (٦) شەش مانگ لە رێکەوتی پێکهێنانی لێژنە تایبەتمەندە ئاماژە بۆکراوەکان لە بڕگە (یەکەم)ی ماددەی دووەمی ئەم یاسایە.

ماددەی چوارەم:

ئەگەر ئەوەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیگرێتەوە داواکاری بەخاوەنکردن لە ماوەی دیاری کراو، لە ماددە سێی ئەم یاسایەدا، پێشکەش نەکات، یان بەرامبەری بەخاوەنکردنی خەملێندراو لە لایەن لێژنەوە، نەدات، ئەوا مافی بەخاوەنبوون لەدەست دەدات.

ماددەی پێنجەم:

یەکەم: ئەگەر داواکاری بەخاوەنکردنەکە بەهۆی سەرپێچی کردنی پێگەی زەوی وزارەکە بۆ دیزاینە بنەڕەتیەکانی شارەکان، رەتکرایەوە، ئەوا شارەوانی پەیوەندار پارچە زەوییەکی نیشتەجێبوونی گونجاو بە رووبەرێك کە لە (٤٠٠م٢) زیاتر نەبێت، لە ناو حەرەمی گوند ئەگەر هەبێت، تەرخان دەکات، و بەخاوەن دەکرێت بەوەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیگرێتەوە.

دووەم: لە حاڵەتی نەبوونی پارچەی نیشتەجێبوون بۆ قەرەبوو کردنەوە بەگوێرەی بڕگە (یەکەم)ی سەرەوە، ئەوا ئەوانەی دەیانگرێتەوە بە پارچەی نیشتەجێبوونی هاوشێوە لە نێو سنووری نزیکترین شارەوانی، قەرەبوو دەکرێنەوە.

ماددەی شەشەم:

پێویستە وەزارەتی شارەوانی و گەشت و گوزار دیزاین و پێداویستی هونەری پێویست بۆ ئەو ناوچانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە ئامادە بکات.

ماددەی حەوتەم:

حوکمەکانی ئەم یاسایە لە سەر ئەو گوندانەی کە لە داهاتوودا دەخرێنە سنووری شارەوانیەکان، پیادە دەکرێت.

ماددەی هەشتەم:

پێویستە لە سەر ئەنجومەنی وەزیران ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکات.

ماددەی نۆیەم:

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێکی ناکۆک بە حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکرێت.

ماددەی دەیەم:

پێویستە لە سەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی یازدەم:

ئەم یاسایە لە ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) دا جێبەجێ دەکرێت.

د. ارسلان بایز اسماعیل

سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

هۆیە پێویستکارەکانی دەرچواندنی ئەم یاسایە

لەبەر ئەو فراوانبوونە ئاوەدانییەی کە هەرێمی کوردستان بەخۆیەوە دەیبینێت و زۆرێك لە خانووە دروستکراوەکان دەکەونە نێو سنووری دیزاینە بنەڕەتیەکان لە حەرەمی ئەو گوندانەی دەکەونە ناو سنووری شارەوانیەکان، و بەمەبەستی بە خاوەنکردنیان بۆ پاراستنی بەرژەوەندی خاوەنەکانیان و بەرژەوەندی گشتی، ئەم یاسایە دەرچوێندرا.

تێبینی: ئەم یاسایە بەبڕیاری ژمارە (٢٥) ساڵی ٢٠١٢ لەلایەن سەرۆکی هەرێمی کوردستانەوە دەرچوێندرا.